

Klic TRIGLAVA

LETO VIII.

3. JANUARJA 1955.

ŠTEV. 156.

INDIJA KOROMANDIJA

Vsaka stezica popelje te v Rim,
naj bo še tako zapuščena.
A v Indijo Koromandijo,
tja roka ne kaže nobena.

V tem narobe svetu titovci izjavljajo, da ne bodo obnovili diplomatskih odnosov z Vatikanom, a Tito že strelja tigre po Indiji. Župančič je postavljen na laž.

Preko Sredozemskega morja, skozi Sueški prekop, Rdeče morje in preko Indijskega oceana je plul "Galeb" s Titom v spremstvu dveh rušilcev. Z dimom, ki se je izgubljal nad vzhodnimi morji, so se kadili v zrak z žulji prisluženi dinarji jugoslovanskih državljanov. Obisk se je po programu pričel teden dni pred Božičem in se bo zavlekel tja preko Novega leta. Če si je Pepček Broz kot dečko kdaj za božič želel, da bi šel v Indijo Koromandijo, se mu je želja izpolnila. Vsaj zanj se cedita med in mleko - a kaj je z ljudmi, je drugo vprašanje.

Jugoslovanska propaganda se že od prvih dni decembra napihuje na vse kriplje, da bi odvrnila misli od enostavnih vprašanj, od kruha in davkov. S ciničnim prezirom za stvarnost utegne slednjič maharadževsko zapravljanje za zimsko križarjenje spremeniti v notranji uspeh. Tito sam se je bistro odrezal, ko je v Trebinju razlagal, zakaj bo šel v Indijo in Burmo. "Tovariši, država potrebuje," je dejal in tovariši so rjovelili in vzklikali od vzhičenja. "Država potrebuje," je nadaljeval in tovariši so še bolj rjovelili. "Država potrebuje," je zaključil in tovariši so izbruhnili v skandiranje, ne da bi do tega dne izvedeli, kaj je potrebovala država in zakaj.

Titovci pravijo, da bo obisk zbližal Jugoslavijo z daljnimi azijskimi deželami, da bo prispeval k utrditvi miru in sožitja na svetu in da so neposredni razgovori koristni za obe strani. Delavec in kmet doma upravičeno lahko dvomita, če se bo svet Titu na ljubo skrčil kot žoga, ki pušča, zato da bi bila Indija bližje Jugoslaviji. Indijci so prav lahko sijajni ljudje, a na mir v Evropi imajo malo vpliva; zaradi razdalj je sožitje z njimi enostavno; kar se pa koristi tiče, bi jih bilo dobro otipati.

Zato igrajo Titovci v glavnem na najvišjo karto; pravijo, da obisk afirmira Jugoslavijo, da ji dviga ugled v svetu in da postaja mala država kažipot neodvisnim silam v svetu. Tako pozivanje na narodni ponos je spretna poteza, ki jo titovci niso le enkrat v preteklosti sijajno izkoristili. Ljudje doma gledajo v svet skozi očala tistovskega tiska in radia ter nimajo pojma, kaj svet v resnici misli o Jugoslaviji. Kaj lahko jih je zanoriti, da v Titovem ekstravagantnem potovanju vidijo državniško potezo.

Kar se "afirmacije" tiče, bi cesar Haile Selasie daleč posekal Tita, saj je obiskal Zgružene države Amerike in celo vrsto evropskih držav, pa vendar Abesiniji nihče ne pripisuje svetovnega pomena. Joši da je potoval okrog sveta, ko pa se je vrnil na Japonsko, je odletel z vlade. In Bao Dai se zabava na francoski Rivieri, doma se mu pa krha Vietnam. Svetovna potovanja sama po sebi so le drage zabave. Tragadija je v tem, kadar jih more drugim plačevati državljani, ki je sam lačen in strgan.

OB TEJ PRILIKI

Walter Lippman, znani ameriški komentator, se je zamislil ob proslavi Churchillove osemdesetletnice v Westminster Hallu, kjer so politični prijatelji in nasprotniki, z Attleejem in Bevanom, skupno voščili staremu državniku vse najboljše. Kot je Sir Winston sam dejal, so ponovno izpričali staro načelo, naj politična nasprotja ne sežejo v osebnostne odnose. G. Lippman pravi, da strankarska nasprotstva še posebej ne smejo kaliti tistih osnovnih skupnih misli, ki delajo narod. Vsak narod izraža to edinost in zvestobo na svoj način in napačno bi bilo posnemati tuje oblike.

Naj nam ti zapadni primeri služijo le zaradi pestrosti. Slovenci smo udarjeni s komunizmom, ki mu je partija prva in nad vse, narod pa le uboga gmajna, ki ji vladajo. Zato moramo baš Slovenci na tujem do bro poznati tisto osnovno narodno zavest in visoko držati nje baklo. Ne katerim še smešno hodi na misel, da se po desetih ali petnajstih letih emigracije smatrajo za edine predstavnike naroda. Zgaj ob novem letu, ko so dobri sklepi na dnevnem redu, je primerna prilika, da se zavemo tiste narodne edinosti, ki je nad strankarsko politiko in se iznebimo ozkih pogledov.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

Pomoč Jugoslaviji: Čeprav je v juniju odrekla nadaljnjo pomoč, bo Anglija vendar spet darovala Jugoslaviji 2 milijona funtov. USA bodo dale 40 milij. dolarjev in vsaj 850.000 ton žita.

"PREMALO SVOBODE" ZA DEDIJERJA

Na beograjskem političnem odru se je pričelo drugo dejanje Djilasove drame. Glavno vlogo igra zdaj Vladimir Dedijer, ki je lani januarja pred Centralnim komitejem edini branil Milovana Djilasa zaradi njegovih kritičnih člankov v BORBI. To pot je zastor dvignila Kontrolna komisija, ki je pozvala pred se nekaj Djilasovih simpatizerjev in jih povprašala po njihovem mnenju o stvari. Ko je odskakljala z odra Mitra Mitrović, se je tam pojavil štiridesetletni Dedijer, avtor Titovega življenjepisa. Namesto da bi odigral od partije odrejeno vlogo, je izjavil, da nima kot član Centralnega komiteja kaj igrati pred občinstvom Kontrolne komisije; le če ga pozove na oder celokupni centralni komite, bo vlogo igral. Kljub temu, da ga pred tedni taisti komite ni povabil na svojo sejo, niti mu ni blagovolil dati pojasnila za to opustitev.

Zelo verjetno je, da sta zaradi tega in podobnega Djilas in Dedijer slutila bližajoči vihar, ki ju - v Titovi odsotnosti - utegne podreti. Odločila sta se za krivoverski korak, da bi javnost seznanila s svojim stališčem, ko pa jima rdeči tisk ne da besede: Djilasa je intervjuval dopisnik NEW YORK TIMESA, Dedijer pa se je razgovarjal z dopisnikom londonskega TIMESA. Temu je obrazložil, kako so vladajoči zahtevali od nje ga, naj bojkotira Djilasa, česar pa da on ni mogel, ker spoštuje in ostaja zvest dvajsetletnemu prijatelju, čeprav se z njim v gotovih idejah ne strinja in sledi politični resoluciji komunističnega Plenuma CK. Po njegovem mnenju, bi moralo biti v Jugoslaviji več svobode. Djilas pa je zagovarjal nujnost druge - socialno demokratske - stranke, ki naj bi bila v lojalni opoziciji do vladajoče komunistične partije. Samo tako bo mogoče rešiti gospodarsko krizo, kajti to deloma povzroča prav odsotnost politične demokracije in svobodne razprave.

O obeh razgovorih je seveda svetovni tisk vestno poročal. Zato ju je napadel Titov namestnik Edvard Kardelj in označil kot nekakšna tuja agenta. Posledica je bila, da so se univerzitetnemu profesorju Dedijerju "študentje spuntali" in "niso hoteli" poslušati predavanj, javni tožilec pa je zahteval od parlamenta, da odvzame Dedijerju imuniteto, da bi tako mogel biti postavljen pred sodišče, ker da je vodil sovražno propagando proti državi. Odstavili so ga tudi od vseh položajev. Ostro ga je napadel prijatelj Peko Dapčević, s katerim tudi nekaj ni bilo v redu; morda si je tako rešil položaj načelnika generalštaba. (ds)

PROPADANJE IZSELJENIŠKEGA ČASOPISJA
(Dopis iz Sev. Amerike)

Ko je pred nedavnim prenehal izhajati v Clevelandu nemški dnevnik VOELKISCHER ANZEIGER, se tega niso zavedli z bridkostjo samo Nemci, ki so ta list čitali, ampak zlasti številni uredniki in lastniki drugih tujejezičnih listov v tem mestu in drugod po Ameriki, kajti propad enega vo dilnih tujejezičnih dnevnikov na ameriškem srednjem zapadu je vrgel na daljnjo senco na še obstoječe časopise ki v tujih jeziki izhajajo v Združenih državah.

Slovenecem je moralo priti ob tem na misel, kaj bonprinesla bodočnost slovenskemu dnevnu časopisju v Združenih državah. Vtis je, da to časopisje prav tako na pragu zatona. Nedavna akcija, ki je imela namen združiti takoimenovane napredne slovenske dnevnike, je propadla. Zaradi naraščujočega upadanja naročnikov in nezanimanja slovenske javnosti sta začela hirati predvsem dva slovenska časopisa, ENAKOPRAVNOST v Cleve-landu in GLAS NARODA v New Yorku. Ta poslednji, najstarejši slovenski dnevnik v Ameriki, je že pred leti tako oslabil, da izhaja samo trikrat na teden na štirih straneh. Zamisel je bila v tem, da bi se ta dva časopisa združila z rdečim dnevnikom PROSVETO v Chicagu, ki bi ji že zdavno odbila plat zvona, če bi ne izkoriščala zajetne blagajne "Slovenske narodne podporne jednote". Pogajanja, ki so se vršila deloma v obliki osebnih stikov raznih naprednih mož, deloma v obliki nekakšne ankete, so propadla. ENAKOPRAVNOST in njeni možje (Vatro Grill, dr. Lojze Čampa in drugi) bi na to pristali, če bi se oba ostala lista tj. PROSVETA in GLAS NARODA zlila v ENAKOPRAVNOST; podobno občutje, da bi se ENAKOPRAVNOST in GLAS NARODA preselila in združila s PROSVETO, je vladalo v Chicagu. Ker nobeden teh naprednih časopisov ni bil voljan žrtvovati svoje samobitnosti v korist napredne skupnosti, je ostalo pri starem in Združene države imajo danes še vedno štiri (če vključimo GLAS NARODA) slovenske dnevnike, tj. tri spredaj imenovane in pa AMERIŠKO DOMOVINO, ki je edini slov. protikomunistični dnevnik na svetu. To pomeni, da je slovensko dnevno časopisje v Ameriki doživelo zavidanja vredno starost. Če primerjamo to stanje s seznamom slov. dnevnega časopisja iz l. 1927, lahko ugotovimo, da so imeli Slovenci tedaj samo en dnevnik več. To je bil AMERIKANSKI SLO-VEVEC, ki je zdaj tednik in "uradno glasilo Kranjsko-slovenske katoliške jednote".

Poleg gospodarskega poloma, ki grozi naprednim listom, tare vse tri - okostenelost: PROSVETA se ukvarja, kakor zmerom, z udarniškiimi "socialističnimi članki", prepisujoč razno progresivno berivo iz ameriških levičarskih listov; ENAKOPRAVNOST, ki je s pridobitvijo svoječasnega klerikalnega madebudnika dr. Čampe zadnja leta nekoliko umirila svoj napredni slog, prinaša poleg veliko ponatisov iz slovenskih časopisov doma mnogo splošnih, manj zanimivih stvari; GLAS NARODA pa ima zdaj urednika, ki mu zlasti pri AMERIŠKI DOMOVINI očitajo, da je imel in ima tesne zveze s komunisti. Ta časopis prinaša veliko beriva, ki ga pobero iz rdečega časopisja Slovenije. Vsi ti trije listi trpe na pomanjkanju svežih moči. PROSVETA je pred časom oglašala potrebo za pomožnim urednikom in neki napredni možje v Clevelandu so se pozanimali, če bi se za to mesto zanimal gotovi begunec. Ponujali so mu 70 dolarjev tedenske plače in "svobodne roke". Kaj je ta zadnja fraza pomenila, nobeden ne ve. Kolikor jr znano, pri PROSVETI doslej ni še nobenega begunca. Star krmarijo stari preizkušeni in "premosmerni" prokomunisti, med katerimi je najpogostejše slišati ime Milana Medveščka. Kakor je znano, so zmerom socialističnega urednika PROSVETE Ivana Molka že dlje časa tega odžagali in nima pri časopisu nikake besede. Iz več ali manj zanesljivih virov je prišlo na uho, da se tudi ENAKOPRAVNOST zanima, da bi dobila med begunci če že ne naročnikov pa vsaj koga, ki bi jim pisal članke. Doslej imajo tam samo še dr. Lojzeta Čampo. - GLAS NARODA prinese včasih kak dopis izpod pere- sa kakega begunca, kar potem obesi urednik Ivan Boštjančič navadno na veliki zvon.

Edini časopis, ki se je tako gmotno kot drugače opomogel z begunci je AMERIŠKA DOMOVINA; ta je še pred prihodom zadnje skupine Slovencev v A-meriko podpirala begunce v Avstriji in Italiji v tisku in gmotno. DOMO-VINA je v zadnjih letih kljub nagli umrljivosti prvega slovenskega iz-seljenskega pokolenja zvišala število svojih naročnikov. Že od leta 1950.

pa ima ta časopis v svojem uredniškem štabu tudi vsaj enega begunca. Ko je kmalu nato umrl Jaka Debevec, solastnik in urednik lista, je bilo nekaj časa videti, da se ga bodo begunci popolnoma polastili. To pa so preprečile razne stvari, med drugim dejstvo, da se veliko število starih naročnikov, ki list dejansko drže pokoncu, ni strinjalo z "novim, nerazumljivim načinom pisanja", kakor so ga hoteli uvajati begunci. Uredništvo je zabeležilo več takih neskladnosti med starimi in novimi naročniki. Kljub temu pa si je utrlo v časopis pot več novih naseljencev. Vinko Lipovec, ki se je sprva podpisoval kot "pomožni urednik", vodi se daj posle nominalne urednice Mary Debevec. Med drugimi sodelavci tega lista moremo zabeležiti Ivana Jonteza, ki se je pred časom izživljal v svojih člankih proti-PROSVETNE vsebine. Zanimivo pa je, da se nahajata pri časopisu tudi vsaj dva druga vidna sodelavca, Anton Šabec in Matija Škrbec. Šabec, ki je bil urednik že pri GLASU NARODA in ENAKOPRAVNOSTI, urejuje prvo stran DOMOVINE, msgr. Škrbec pa oskrbuje časopis z "katoliško-načelnimi" uvodniki in podobnim; če se zavedamo dejstva, da je Šabec poleg svoje nemirne progresivnosti tudi prevajalec protikatoliške knjige "Zgodovina papežev" (Založba "Glasa Svobode", Chicago, 1917), Matija Škrbec pa tako kričečih propagandnih brošur kakor je "Rdeča zver pija=na krvi" ("Amer. Domovina", Cleveland, 1951), potem lahko uganemo, da je ta časopis zbirka nasprotujočih si člankov in ni čudno, da je DOMOVINA n. pr. danes za McCarthyja, jutri pa tolče po njem. Časopis je zaradi teh in drugih neskladnosti, zaradi neskladnosti med starimi in novimi pa pa zaradi nesoglasij med begunci samimi začel izgubljeni na ugledu in naročnikih.

Kljub temu, da si je AMERIŠKA DOMOVINA z begunci do nekē mere opomogla, se drugače ni izboljšala in predstavlja primer slabše urejevanega časopisa. Pristnih, priginalnih uvodniških člankov je malo; večinoma so prepisani iz drugih časopisov. Politični pregledi so včasih dobesedno posneti po kolonah tedenske revije NEWSWEEK, prva stran lista pa je nespreten resume člankov iz clevelandskega dnevnika THE PLAIN DEALER in iz časopisa THE NEW YORK TIMES. V DOMOVINI mrgoli člankov, ki so dobesedno posneti iz drugih slovenskih časopisov. Mnogokrat časopis vira ne nava ja in jih prinaša kot svoje. Primer s KLICEM TRIGLAVA je bil značilen.

Poleg tega izhaja pri DOMOVINI kot mesečna priloga SLOVENIJA, ki je zdaj "glasilo Slovenske katoliške skupnosti", zdaj "glasilo Slovenske krščanske demokracije", v resnici pa le glasilo nekaj ljudi iz bivše SLS. Če naj verjamem namigom iz običajno zanesljivih virov, se bo uredniški štab pri DOMOVINI kmalu spremenil. Kako, še ni znano. Naj pa se spremeni tako ali tako, še vedno bo ostalo dejstvo, da je žal tudi AMERIŠKA DOMOVINA, ki kljub svoji pristnosti le pomeni edino tuk. nekomunistično glasilo Slovencev, na spisku bodoče pogrebščine slovenskega časopisja v Ameriki; to je nad pol stoletja pomagalo vzdrževati v tem delu sveta slovensko besedo, slovensko misel in pa - slovensko zagrizenost.

Poleg že omenjenega AMERIŠKEGA SLOVENCA, tednika na osmih straneh, ima mo v Združenih državah še revijo NOVA DOBA, ki izhaja v Clevelandu in je že na pol angleška, ter hirajoči NOVI SVET, ki je bil že večkrat na prodaj, a nima kupca. V Lemontu, Illinois, pa izhaja verski mesečnik AVE MARIA ki je zanimivo urejevan.

V Torontu v Kanadi pa izhaja že preko pol leta mesečnik SLOVENSKA DRŽAVA, ki je prej izhajala v Chicagu, pred tem pa v Barbertonu (Ohio) in še prej v Italiji. Sedaj jo urejuje dr. Rudolf Čuješ. Y.W.

CLEVELANDSKO PISMO:- (Od našega dopisnika)- Šentviški igralci so 12. de cembra odlično zaigrali Hoffmanstahl-Zupančičev misterij "Slehernik". Splošna sodba občinstva je bila, da predstavlja ta uprizoritev višek slovenskega dramskega udejstvovanja pred in po vojni. Režiral je g. Jože Dovjak, čisti dobiček pa je bil namenjen sobotni šoli pri fari Sv. Vida. Šest dni kasneje je v akad. klubu "Krog" predaval Father Paul Hallinan o zamisli vseučilišča po načelih pokojnega kardinala Newmana. Predava = telj je pri tem tudi orisal delo "Newman-klubov" v USA, katerih duhovni vodja je on sam. V debati je prišlo do primerjave ameriških in evropskih univerz. Predavanje je bilo zanimivo, tudi udeležba dobra. Ni pa bilo nobe nega vidnejšega predstavnika Slov. katol. akad. starešinstva, katero bi ta stvar morala zanimati, brez ozira na to, kdo je predavanje organiziral.

CIRKUS ALI TRAGEDIJA?

(Dopis iz Italije)

V uvodniku "Socializem brez kruha" je KLIC TRIGLAVA dne 15.11.1954 zapisal tudi sledeče: "Prav bi bilo, da bi Amerikanci obiskujočemu Svetozarju Vukmanoviću, jugoslovanskemu gospodarskemu šefu, povedali, da narodno gospodarstvo ni cirkus."

KLIC TRIGLAVA menda ni hotel očitati Amerikancem, da smatrajo jugoslovansko komunistično gospodarstvo za "cirkus". Toda v resnici je tako. Za Amerikance je to cirkus, ki jih stane letno 200 milijonov dolarjev več ali manj in Amerikanci si lahko dovolilo tak velik cirkus za tako malo denarja, če pomislimo, da so samo v Indokini za prazen nič zmetali milijardo dolarjev in več. Amerikanci so znani po tem, da velikodušno vzdržujejo inštitute in organizacije za najrazličnejše znanstvene, gospodarske in druge poskuse, začeni od atomske energije doli do študiranja sredstev za uničevanje termitov. Tudi Jugoslavija je za Amerikance pravcati velik inštitut, kjer njihov štipendist Tito dela na 15 milijonih prebivalcev svojevrstne marksistične vivisekcije v smeri nekega po Titovem mnenju izboljšanega socializma. Da je zanje vse to "cirkus" je da dlani, kajti nemogoče je, da bi Amerikanci, tako resni gospodarstveniki, mogli vse to smatrati za resno stvar. Treba je samo navesti nekaj cvetk iz Titovega socialističnega raja, pa mora vsakdo razumeti, da Amerikanci morajo smatrati vse to za cirkus.

Delegati - lopovi

Titova trgovina se v zunanjem svetu odvija z nekimi delegati, ki v raznih državah ustanavljajo svoje zastopniške firme, na videz samostojne, ki so pa Titove uradne ustanove samo s tem namenom, da sporočajo do našim gospodarskim genijem, kakšne so v inozemstvu cene za nakup in prodajo; obenem pa tudi, na kak način bi se dala napraviti kakšna temna, zakotna valutna transakcija, predvsem naložba denarja pri inozemskih bankah za gotove namene komunističnih poglavarjev. V poštev pride za to predvsem Švica, kamor vsi ti delegati pridno potujejo iz vseh evropskih držav, da tam za vsak primer nalože tajne fondе. Glavni predstavniki teh inštitucij so tako doma kot tudi na tujem bivši trgovski potniki najslabše vrste, bivši skrahirani trgovci in drugi; prav ti potem tudi sprejemajo posamezne delegacije za prodajo in nakup, ki se podijo po celi Evropi in ki so pravtako sestavljene iz ljudi podobne kakovosti. Med njimi srečate bivše gestapovce in SSovce, srečate bivše defraudante in tatove. Ti se potem v inozemstvu srečajo z uradnikom kaznilnice, v kateri so v Jugoslaviji presedeli večletne kazni za dela, ki so jih usposobila za gospodarske zvezde v komunističnem režimu. Vsi ti iščejo stika

Ljubljanski PAVLIHA je pod naslovom "Konjunktura" prinesel žalostan vic: Kaznilniški stražnik stopi v jetniško celico in vpraša tri jetnike: "Zdravo, fantje! Kdor je pripravljen sprejeti mesto direktorja v kakšnem podjetju, ga takoj izpuščimo!"

v inozemstvu s sebi enakimi tipi po pravilu: "Gliha vkup štriha"; zelo so jim pri srcu zlasti elementi pribegli iz vzhoda, kvalificirani v najpodlejšem prekupčevanju in veriženju ter v poslih pod sumljivimi okolnostmi, kakor nepravične fakture, ponarejeni dokumenti itd. V inozemskih podjetjih mo

rete zvedeti, da so bili pred vojno Jugoslovani kupci za blago najboljše vrste; danes vam vsi potrdijo, da Jugoslovani pokupijo proizvode najslabše vrste, hočejo pa imeti račune za najvišje cene. Če gre za uvoz robe, potem mora seveda državno podjetje skrbeti, da dobi tuje valute. A ker te ni, se zateče k sosednjemu državnemu podjetju, ki eksportira. To podjetje dabome ima v inozemstvu precejšnjo vsoto tuje valute. Sedaj se prične barantanje med državnimi podjetji, po kateri ceni bi izvozno podjetje odstopilo uvoznemu tujo valuto. In tako se zgodi, da mora importno podjetje plačati eksportnemu pet do desetkratno borzno vrednost valute. S tako transakcijo se podraži roba, kupljena v inozemstvu recimo komad po 10 dinarjev, kar na 100 dinarjev v Jugoslaviji. Le tako so razumljive

grozanske cene, ki jih morajo plačati jugoslovanski potrošniki za ino = zemsko robo, ko državna podjetja med seboj verižijo z valuto na način, kakršnega do danes ni videla niti najbolj črna verižniška doba med vojno in po njej.

Tujci na preži

Ni treba poudarjati, kakšno mora biti knjigovodstvo v takih podjetjih, kjer delajo take transakcije. Znano je celemu svetu, da so Titova socialistična podjetja po veliki večini pasivna. Zato ponujajo robo za vsako ceno. Tujini je dobro znano, v kakšni strahotni zagati se nahaja jugoslovansko gospodarstvo; zato razni agenti mirno motrijo, če in kje se pokaže kakšno katastrofalno gospodarsko stanje. Takoj se pojavijo inozemski kupci, ki radevolje kupijo, ker dobijo proizvode po taki ceni, da si zadovoljno manejo roke pri nepredvidenem dobičku. Državna posestva, ki redijo svinje, so letos v strašni zadregi (pa tudi vsa prejšnja leta), ker ni več krme za svinje in je treba svinje na vrat na nos prodati, da ne poginejo. Tako je pred kratkim še pravočasno prišla neka inozemska nakupovalna družba na državno posestvo in je pokupila vse svinje po nizki ceni. Delavci, ki so bili prisilni, so inozemcem škodoželjno zaupali, da ni nobene krme več in da bi svinje vse poginile, če jih ne bi takoj prodali. Rekli so, da še zanje ni bilo hrane, in da so svinjam kradli koruzo in krompir, da so se hranili. Delavci so tudi povedali, da so jih prignali iz krajev, kjer so jim kot kmetom vzeli posestva in jih nastanili na državnem posestvu kot prisilne delavce. Želeli so, da bi vse vzel vrag, samo da jim ne bo več treba delati za režim. Isto se dogaja v industriji, kjer so izdelki vseskozi manjvredni in imajo slabo ceno, tem bolj, če morajo biti prodani v sili, ker manjka tuje valute. Stroji se namreč predčasno izrabijo zaradi slabega ravnanja (ne = sposobnost, brezvestnost, nezadovoljstvo delavcev). Ni valute, da bi kupili nadomestni del, ni valute, da bi kupili nov stroj. Preden pa komunistična ekonomska hierarhija odloči, da smejo kupiti nov stroj ali pa nadomestne dele, se je to zgodilo pod takimi procedurami in okolnostmi, da bi za to normalno lahko nabavili dva stroja in ne le enega. Kajti med tem časom počiva delo v obratu, delno ali popolnoma, kar škodo večja. Brez pristanka komunističnih ekonomov pa je prepovedan nakup kakega novega stroja. Zgodilo se je, da je podjetje v obupu, ko ni dobilo dovoljenja za nakup stroja, najelo strokovnjake, ki so v zaprti kleti na tujem skozi tedne delali na novem stroju, ga izgotovili, postavili v obrat ter prevarili komunističnega vseznala, češ da je to še stari stroj, ki čudežno spet funkcioniра. Tako se mora privatna iniciativa zateči v kaktakombe, da lahko ustvarja. Če v inozemstvu odprete jugoslovanske konzerve, boste našli prekomerno število s pokvarjeno vsebino, predvsem zaradi slabe pločevine, da ne omenim nesnage, ki se nahaja v njih.

Če opazite v inozemstvu skupino zanemarjenih ljudi, vam hotelski portir omeni z zaničljivo gesto Jugoslawische Kommission. Zanemarjene zunanosti, pošvedranih čevljev, oguljenih kovčkov, neobriti; sobarice se zgražajo nad telesnim perilom teh gospodov. Zvečer jih vidite sedeti v baru, smejoče in kvante pripovedujoče in iz žepa jim štrlijo šopi dolarjev in švicarskih frankov. Sedijo bahato kakor živinski prekupčevalci na podeželskih semnjih z nabasanimi listnicami. Ko se pa vračajo v domovino, pa so kot birmančki, od glave do pete novi: nov klobuk, nova obleka, novi čevlji in seveda tudi - nova ura. Je pa še nekaj drugega: to so gospodje Črnogorci, z izbrano eleganco, zato pa strašni neznanli, z veliko mero nesramnosti, predrznosti in ošabnosti. Pri vseh opazite, da so rekrutirani iz krogov, ki z gospodarstvom nimajo ničesar skupnega.

Korist od propadlega Titovega gospodarstva imajo predvsem sosede, to sta Avstrija in Italija. Ti dve državi uvažata legalno in ilegalno na tisoče predmetov, o katerih se jim za časa svobodne Jugoslavije niti ni sanjalo, da bi jih mogli sploh kdaj uvoziti. Mnogo bivših fašistov in nacistov se redi in bogati na račun izmučenega jugoslovanskega potrošnika in ves zunanji svet se norčuje iz Titovega večnega ponavljanja v vseh pismih za inozemstvo: "Smrt fašizmu - svobodo narodu!" Ni večje ironije, ker številni fašisti in nacisti na svojem polnem žepu čutijo, da je narobe res: Smrt narodu, zaslužek fašistom in nacistom...

"Svoji k svojim"?

Značilno za Titovo trgovino je tudi, da se v Trstu in Gorici do sledno izogiba tamkajšnjih Slovencev in načeloma kupuje samo pri Italijanih, ki so notorično tam najbolj zagrizeni fašisti in slovenožeri. Kakšno korist pa imajo od tega cirkusa druge velike države, kakor Anglija in Amerika, pa ni treba še posebej navajati. Tisti 200 milijonov dolarjev in več letne štípendije pride nazaj v rudah, lesu itd. v trikratni vrednosti. Zato je to cirkus, ki se predvsem za Amerikance zelo izplača in v njihovih očeh, ker pač niso sentimentalni, to ne more biti drugo kakor cirkus. Zato ne verjamem, da bi KLIC TRIGLAVA imel uspeh s svojim nasvetom.

Naj samo še omenim odpor do paketov iz inozemstva. Znano je, da država Izrael neposredno zdravi svoje finance s številnimi darilnimi paketi iz inozemstva. Celo kominformovci so se že poboljšali: Madžari na primer dovolijo, da na mesec lahko ena oseba sprejme za 60 dolarjev različnih stvari. Tito dovoli samo za okoli 15 dolarjev mesečno na celo družino. In se že čuje, da hočejo tudi to omejiti oziroma po možnosti popolnoma zatreti in to vse iz cinične škodoželjnosti. Pameten socialist bi pošiljanje paketov vzpodbujal, ker bi to prihranilo državi zelo veliko deviz; a namesto tega zasleduje UDBA tiste, ki dobivajo pakete. In če kdo te celo prodaja, pa mu ne uide tri leta zapora. Takšno naštevavanje "cirkuskih" podvigov v Titovi ekonomiji bi lahko nadaljeval ad infinitum. Saj je vsaka njihova gospodarska transakcija a priori podobna zgoraj naštetim in le majhen odstotek konča po pojmih normalnega gospodarstva. To vse vidijo in vedo Amerikanci po svojih opazovalcih prav do bro; in ker nič ne ukrenejo, je jasno, da se jim ta "cirkus" dopade in izplača.

Nekaj drugega pa je, kaj mislijo o tem izmučeni in sestradani ter goli jugoslovanski potrošniki. Z izjemo peščice komunističnih gospodarskih rokomavhov je to početje v očeh naroda velika tragedija in ne cirkus, z nedoglednimi materialnimi in moralnimi posledicami za skoro 15 milijonov državljanov - belih miši, v dosleh največjem in po Amerikancih subvencioniranem preizkuševalnem inštitutu, ki nosi naslov:

"Federativna Narodna Republika Jugoslavija".

O.K.

==+=

MISLI OB ZBORNIKU

Argentinska SVOBODNA SLOVENIJA je že sedmič izdala svoj Zbornik-Koledar, ki bi s svojo pojavo mogel biti v ponos vsaki večji emigraciji, če prav izdajatelji pretiravajo v ugotovitvi, da je zbornik "postal nekak uraden katalog vsega, kar se v slovenski protikom. emigraciji dogaja". Prav tako je za lase privlečena trditev, da je medvojna "Svobodna Slovenija" bila "podtalno glasilo vseh resnih protikom. Slovencev"; kot da bi res imeli samo eno "glasilo" in kot da bi bili neresni vsi oni, ki niso bili v "Slovenski legiji"...

Letošnji Zbornik je v glavnem posvečen desetletnici komunistične zmage na Slovenskem in Vetrinja. Ker smo pri obeh porazih tako silno prizadeti, ni čudno, da na vse medvojno in povojno dogajanje gledamo bolj s srcem kot pa z razumom. To je razvidno tako iz dr. Krekovega članka kot ob Martincovi "Desetletnici vetrinjske tragedije". Za oba kot da predvojna Jugoslavija sploh ne obstoja, z vsemi svojimi napakami in vzroki kasnejših nesreč. Naša nesreča se ni pričela šele z državnim udarom 27. marca, saj 'so se varali (tudi) tisti, ki so državo' z nesrečnim paktom dva dni prej praktično zapeljali na tir Osi. Ne zdi pa se mi vredno tarnati nad našo usodo, če se možko ne vprašamo: Zakaj je Tito sploh uspel? Dr. Krek je sicer v svojem članku izredno iskren in priznava nekatere napake ali pomanjkljivosti. Toda ali je mogoče primerjati našo nesrečo s korejsko ali indokitajsko, ko je ena in druga nastajala ob drugem času in pod različnimi okoliščinami? Za vse je možen in ugotovljiv edino ta zaključek, da komunizem vedno zmaguje zaradi napak nekomunistov. Tako pri nas doma kot v Koreji, Kitajski ali Indokini, pa Malaji in drugod. In če bo padla še južna polovica Vietnama, bomo spet tarnali, namesto da bi

pomislili na neodgovorno početje v prehodnih mesecih, ko so nekomu nisti izgubljali dragoceni čas s prepiri, medtem ko se je njihov cesar sončil na francoski Rivieri...

Pač pa je dobro, da je dr. Krek nazorno prikazal položaj korejskih vojnih ujetnikov, ki jim je za las manjkalo, da niso prišli pod strel. Res zlata vreden nauk, kakšni činitelji odločajo v mednarodni politiki. Tu pač "čista vest, srce polno ljubezni za domovino in idejlov, ki so jih de mokratični zavezniki proglašali za svoje", dosti ne tehtajo. Ako bi ta nauk upošteval za zadnjih dvajset let in če bi iz te perspektive gledal tudi Janez Martinc, bi njegov prispevek mogel imeti za nas več praktične ga pomena in učinka kot pa ga ima. Kajti na svetovno dogajanje ni mogoče gledati iz Horjula, ker ne bomo nič bistvenega videli. Gledana iz Londona ali Washingtona je seveda stvar druga. Tam problemi, ki se zdijo nam pri- marni, stopijo v ozadje in so kaj hitro žrtvovani za druge, večje. Le pre- mislimo, da so Angleži presedlali na Tita zato, ker je "pobil več Nemcev" kot Mihailović, pa utegnemo razumeti njihovo paktiranje s Sovjeti; poveza li bi se z hudičem, da bi sebe in svoj otok rešili pred uničenjem! Seve- da je bil to trenutni račun in trenutni uspeh, ki pa se jim je tedaj zdel življenjsko važen, da oslabijo tedanjega glavnega nasprotnika. Hočem ob tem opozoriti, da Slovenci na svetovni šahovnici nismo noben faktor, da moramo s tem dejstvom vedno računati in daleč naprej gledati, da se bomo obvarovali žrtev; pametno se vključiti v svetovni razvoj - to je na ša zapoved naše politike. Nekomunisti smo med vojno morda izbrali res e dino možno pot. Tragika je v tem, da nam je samo še ta pot najbrž preosta la, ker smo vse druge iz enega ali drugega razloga najbrž zamudili in ta ko na lastni zemlji postali objekt namesto subjekt. Kot je primerjava z drugimi okupiranimi ali nevtralnimi narodi težka, vendar lahko tam naj- demo kak nauk, kako se vodi politika.

Martincova dolga razprava je polna citatov in je škoda, da ne nava- ja virov. Kajti če se je tam tako zmotil kot pri županu otoka Wighta, ki nikdar ni bil pod nemško okupacijo, potem so zaključki šibki. Nespretno tudi citira ameriškega Baldwina, ki Churchillu pripisuje izgubo Vzhodne Evrope, - tistemu Churchillu, ki je zagovarjal vdor v Srednjo Evropo skozi njena južna vrata, pa se je moral ukloniti Amerikancem.

Vso to svetovno in slovensko tragedijo je treba gledati v luči ob- če duhovne krize, na katero daje odgovor škof dr. Rožman, ko se s Sv. Ber = nardom boji "bojazni kristjanov", kajti "bojazljivi kristjani so...du = hovni vzrok porazov".

Razprava pok. Kremžarja o Jugoslaviji je zanimiva, čeprav misel o no vi Švici ni nova. Pisec pa je prezrl pomembno vlogo Dalmatincev pred 1. decembrom 1918. "Pismo" Anice Kraljeve je vredno branja. Debeljakova "Pa norama" naših leposlovcev je sicer tu in tam netočna, toda potrebna in razveseljiva.

Zbornik pa sicer vsebuje mnogo člankov o slovenskem gorništvu, o na ših obmejnih Slovencih, več leposlovnih prispevkov in drugega. Kot lani, tudi letos je na splošno vreden branja in - denarja. J.

PISMA UREDNIKU

Biti ali ne biti: - G. urednik! Doslej so v sodelovanju s komunisti demo- kratični Slovenci vedno igrali pod rejeno vlogo, vedno so se pustili vleči in so zaradi tega tudi vedno kratko potegnili. Če je na Tržaškem iniciativa to pot prišla od demo- kratov, če so titovce celo tako pre senetili, da še niso imeli navodil iz Ljubljane, - če torej oni vodi- jo, titovci pa capljajo zadaj, potem se jim ni ničesar bati in se lahko ponašajo z veliko zmago nad komuni zmom. P.F.

SOCIALNI SKLAD - 29. OKTOBRA

1) "Dobrodelno združenje svobodnih državljanov Jugoslavije" v Londonu je darovalo £ 18.0.0. Iskrena hvála
2) Pomoč je bila poslana:
D.N. v vrednosti 14/-; F.L. v vred- nosti £ 2.7.3.; I.K. - £ 2.7.3.; S.V. - £ 2.7.3.; A.G. v vrednosti £ 2.2.6.; F.V. - £ 1.8.4. Vsi ime- novani so študentje v Grazu. Dari- lo je bilo poslano še gđč. N.M. v Spittalu v vrednosti £ 1.15.5.
=====

NAROČNINA ZA KLIC TRIGLAVA: 24/- za celo leto, 6/- za četrt leta.